

Brüssel, 28. september 2026
(OR. en)

13704/26

POLCOM 349

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	28. september 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 506 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE ELi kaubandus- ja majandusjulgeolekupoliitika rakendamise ja täitmise tagamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 506 final.

Lisatud: COM(2026) 506 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 28.9.2026
COM(2026) 506 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**ELi kaubandus- ja majandusjulgeolekupoliitika rakendamise ja täitmise tagamise
kohta**

SISUKORD

I.	SISSEJUHATUS	2
II.	ELI SOODUSKAUBANDUSLEPINGUTE VÕIMALIKULT TÕHUS RAKENDAMINE	4
II.1	ELI KAUBAVAHEATUS SOODUSKAUBANDUSPARTNERITEGA 2025. AASTAL	4
II.2	ELI KAUBANDUSLEPINGUTE EDENDAMINE.....	11
II.3	TÄHELEPANU KESKMES ON KAUBANDUS JA KESTLIK ARENG	12
III.	VKEDE ABISTAMINE OMA KOHA LEIDMISEL MAAILMAKAUBANDUSES	14
IV.	TÕKETEGA TEGELEMINE JA LAHENDUSTE OTSIMINE	15
IV.1	TURULEPÄÄSUTÕKETE AJAKOHA STATUD ÜLEVAADE.....	16
IV.2	ÜHTNE KONTAKTPUNKT KAEBUSTE ESITAMISEKS	19
V.	KAHE- JA MITMEPOOLSETE VAIDLUSTE LAHENDAMINE	21

I. Sissejuhatus

Käesolev aruanne on kuues konsolideeritud **aastaruanne**¹ **ELi kaubandus- ja majandusjulgeolekupoliitika rakendamise ja täitmise tagamise** kohta. Selles antakse ajakohastatud ülevaade ELi ja tema sooduskaubanduspartnerite vaheliste kauba- ja teenusevoogude arengust ning tehakse kokkuvõtte komisjoni kaubandusvaldkonna juhtiva järelevalveametniku juhtimisel võetud peamistest meetmetest ja saavutatud tulemustest 2025. aastal².

Käesolevas aruandes keskendutakse ELi sooduskaubanduslepingute ja WTO raames võetud rahvusvaheliste kohustuste rakendamisele ja täitmise tagamisele. Komisjon koostab eraldi aruanded kaubanduse ja majandusjulgeolekuga seotud valdkondade kohta, eelkõige välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute ning ekspordikontrolli ja kahesuguse kasutusega kaupade kontrolli kohta. Muud kaubandusega seotud valdkonnad, mida käsitletakse komisjoni eraldi aruannetes, on ELi üldiste tariifsete soodustuste kava, intellektuaalomandi õigused ja rahvusvaheliste hangete instrument.

WTO raames ja kahepoolsete kaubanduslepingutega võetud **rahvusvaheliste kaubanduskohustuste rakendamine ja täitmise tagamine** toob jätkuvalt konkreetset kasu, hõlbustades juurdepääsu eksporditurgudele, tugevdades Euroopa majanduse vastupanuvõimet, kiirendades mitmekesistamist ja vähendades sõltuvusi.

Esiteks on Euroopa ettevõtjad saanud kasu võimalustest, mille loob ELi 44 sooduskaubanduslepingul põhinev suur kaubandusvõrgustik. Nende lepingute tulemusliku rakendamise ja täitmise tagamisega kaasneb endiselt ekspordi jõuline kasv, nagu kinnitavad järgmised näited.

- **ELi ja Kanada** laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu (CETA) kohta 2025. aasta juunis avaldatud **järeldamine** aruandest³ nähtub, et prognoositav ja koostööl põhinev kaubandus toimib. Alates laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu ajutise kohaldamise algusest 2017. aastal on see ergutanud eksporti ja mitmekesistanud tarneahelaid kõigis ELi liikmesriikides ning suurendanud ELi sisemajanduse koguprodukti 3,2 miljardi euro võrra aastas. Otsene kasu on ELi ja Kanada vahelise kahepoolse kaupade ja teenustega kauplemise mahu kasv 71 %

¹ Komisjoni veebilehel „[ELi kaubanduslepingute rakendamine ja täitmise tagamine](#)“ on selle aruande kohta lisateavet seoses järgmisega: i) kuidas arenes 2025. aastal ELi kauplemine sooduskaubanduspartneritega, ii) kuidas ELi eksportijad ja importijad kasutasid sooduskaubanduspartnerite puhul tariifisoodustusi nii ELis tervikuna kui ka liikmesriikide lõikes ning iii) andmed tariifikvootide kasutamise kohta teatavate kaubanduslepingute alusel.

² Teave ELi üksikute kaubanduslepingute kohta on kättesaadav komisjoni [ELi kaubanduslepingute](#) veebisaidil, mis sisaldab linke riigipõhiste veebilehtedele, kus on esitatud teabelehed, suunised ja edulood ning lingid ühiskomiteede koosolekute ja dialoogide järel koostatud aruannetele.

³ https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/ex-post-evaluations_en.

(72,2 miljardilt eurolt 2016. aastal 123 miljardi euroni 2023. aastal) ning Kanadasse suunatud ELi kaupade ja teenuste ekspordi kasv vastavalt 64 % ja 81 %.

- Alles 2025. aasta veebruaris jõustunud **ELi ja Tšiili kaubanduse vahelepingu** kohaldamise esimese 11 kuu jooksul kasvas kaubavahetus jõudsalt ja selle rahaline maht oli kokku 20,8 miljardit eurot. ELi masinate ja seadmete eksport kasvas 9,1 % ning keemiatoodete eksport 8,5 %.
- ELi kaupade eksport **Jaapanisse** kasvas 2018. aastast (ELi-Jaapani majanduspartnerluslepingu jõustumisele eelnenud aasta) 2025. aastani 14 %. ELi teenuste eksport suurenes 57 %.

Teiseks toetasid ELi kaubanduslepingud ja partnerlused jätkuvalt **tarneahelate vastupidavusvõime** tagamist, aidates ELil kindlustada kriitilise tähtsusega sisendid, nagu energia ja toorained, ning **vähendada liigset sõltuvust ühest tarneallikast**.

ELi kaubanduslepingutel on endiselt oluline toetav roll ELi majandusele vajalike **toorainete ja energiatoodete stabiilse impordi** tagamisel, nagu kinnitavad järgmised näited.

- Tooraine ja energiatoodete import **Kanadast** on alates 2022. aastast järsult suurenenud ning sama suundumus jätkus 2025. aastal, mil üle veerandi ELi mineraaltoodete impordist pärines Kanadast. **Kanadast** pärineva impordi maht suurenes 2024.–2025. aastal (rahalise väärtuse poolest) 14 % (6,1 miljardi euroni), mis tähendab alates 2022. aastast valitsenud kasvusuundumuse jätkumist.
- Alates **ELi ja Tšiili** kaubanduse vahelepingu jõustumisest 2025. aasta veebruaris on mineraaltoodete import ELi kasvanud 33 %.
- Sooduskaubanduspartnerid tarnivad veerandi ELi imporditavatest kriitilistest toormetest. ELi kriitiliste toormete koguimport⁴ rahalises väärtuses jäi 2025. aastal 2024. aastaga võrreldes suhteliselt samale tasemele, kasvades vaid veidi (0,32 %), ent samas suurenes import märkimisväärselt mõnest ressursse tootvast partnerriigist, nagu näiteks **Kanada** ja **Kongo Demokraatlik Vabariik**. Seega suurenes ELi kriitiliste toormete import **Kanadast** rahalises väärtuses 62 % ehk 3,3 miljardi euroni. Samal aruandlusperioodil suurenes ELi kriitiliste toormete import **Kongo Demokraatlikust Vabariigist** rahalises väärtuses 79 % ehk 2,9 miljardi euroni.

Kriitiliste toormete importi hõlbustavad tavaliselt ka muudel kui sooduskaubanduslepingutel põhinevad partnerlused, nagu ELi ja Kasahstani partnerlus, mis põhineb majanduspartnerluslepingul ning strateegilise partnerluse lepingul. Näiteks suurenes ELi

⁴ Andmed kriitiliste ja strateegiliste toormete kohta, nagu need on määratletud kriitiliste toormete määruuses.

tooraineimport **Kasahstanist**⁵ 2025. aastal 2024. aastaga võrreldes rahalises väärtuses 32 % ehk 1,18 miljardi euron.

ELi ulatuslik kaubanduslepingute võrgustik on samuti tugevdanud ELi **geopoliitilist kohalolekut** kiiresti halvenevas rahvusvahelises keskkonnas.

- Näiteks kompenseeris ELi kaupade Venemaale suunatud ekspordi 54,5 miljardi euro suuruse vähenemise 2025. aastal (võrreldes 2019.–2021. aasta keskmisega) mitmekordselt **vabakaubanduslepinguga hõlmatud partnerriikidesse suunatud ELi ekspordi enam kui 250 miljardi euro suurune kasv** samal aastal.
- **Sõidukite ja sõidukiosade** Venemaale suunatud ekspordi 8 miljardi euro suuruse vähenemise 2025. aastal (võrreldes 2019.–2021. aasta keskmisega) kompenseeris juba ainuüksi Ühendkuningriiki suunatud ELi ekspordi 9,7 miljardi euro suurune kasv. **Elektrimasinate** Venemaale suunatud ekspordi 7 miljardi euro suuruse vähenemise tasakaalustas mitmesse partnerriiki, sealhulgas Šveitsi, Ühendkuningriiki, Mehhikosse ja Norrasse suunatud ekspordi kasv (9 miljardi euro võrra).

Lisaks turulepääsu võimaldamisele oli ELi kaubanduslepingutel 2025. aastal endiselt oluline roll **kaubanduse ja kestliku arengu edendamisel**.

- Teiste hulgas astusid **Jaapan, Tšiili ja Angola** samme Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhikonventsioonide ratifitseerimiseks.
- Komisjon lõpetas **Vietnamit** puudutava töötajate õiguste ja nendega seotud inimõiguste alaseid küsimusi käsitleva kahe välise kaebuse esialgse hindamise. Samuti sai komisjon uue kaebuse **Ecuadori** kohta seoses kaubanduse ja kestliku arenguga seotud kohustuste väidetavate rikkumistega ning oma esimese üldist soodustuste süsteemi käsitleva kaebuse, mis puudutas **Pakistani**.

II. ELi sooduskaubanduslepingute võimalikult tõhus rakendamine

II.1 ELi kaubavahetus sooduskaubanduspartneritega 2025. aastal

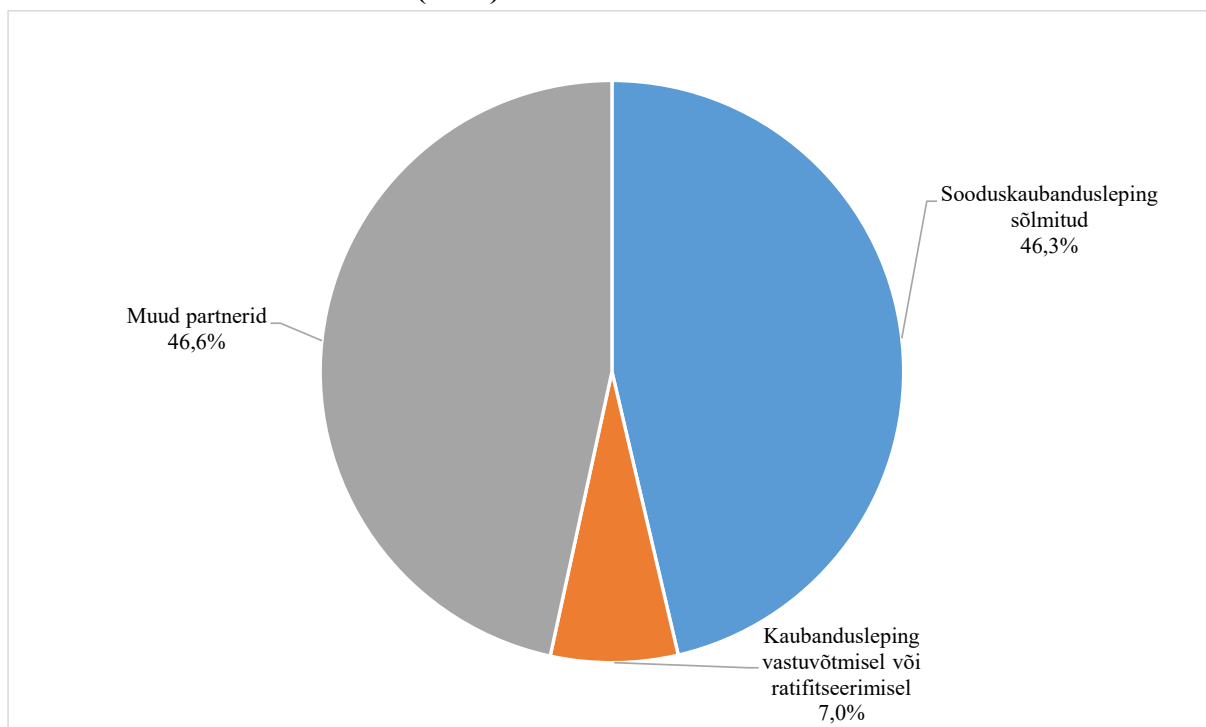
2025. aasta lõpu seisuga oli ELil 76 partneriga sõlmitud 44 sooduskaubanduslepingut, millel põhineva kaubanduse maht moodustas kogu ELi väliskaubanduse mahust 46,3 %. ELi ja sooduskaubanduspartnerite vahelise kaubanduse kogumaht oli rahalises väärtuses 2 390 miljardit eurot, millest ekspordi osa oli 1 340 miljardit eurot ja impordi oma

⁵ ELi ja Kasahstani vahelist laiendatud partnerlus- ja koostöölepingut on kohaldatud alates 2016. aastast ning see jõustus 2020. aastal. 2022. aastal sõlmisid pooled toormeid käsitleva strateegilise partnerluse, millega seotud teave on esitatud veebilehel „[ELi kaubandussuhted Kasahstaniga](#)“.

1 050 miljardit eurot. Kaubavahetuses sooduskaubanduspartneritega kasvas ELi kaubandusbilansi ülejääk 276 miljardilt eurolt 2024. aastal 289 miljardi euroni 2025. aastal.

Pärast pingelisi läbirääkimisi asjaomaste partneritega sõlmiti 2025. aastal ja 2026. aasta esimeses kvartalis kaubanduslepingud ka Mercosuri,⁶ Mehhiko, Indoneesia, India ja Austraaliaga. Koos suurendavad need ELi sooduskaubanduse osakaalu 53,3 %ni, nagu on näidatud joonisel 1.

Joonis 1. ELi väliskaubandus (2025)

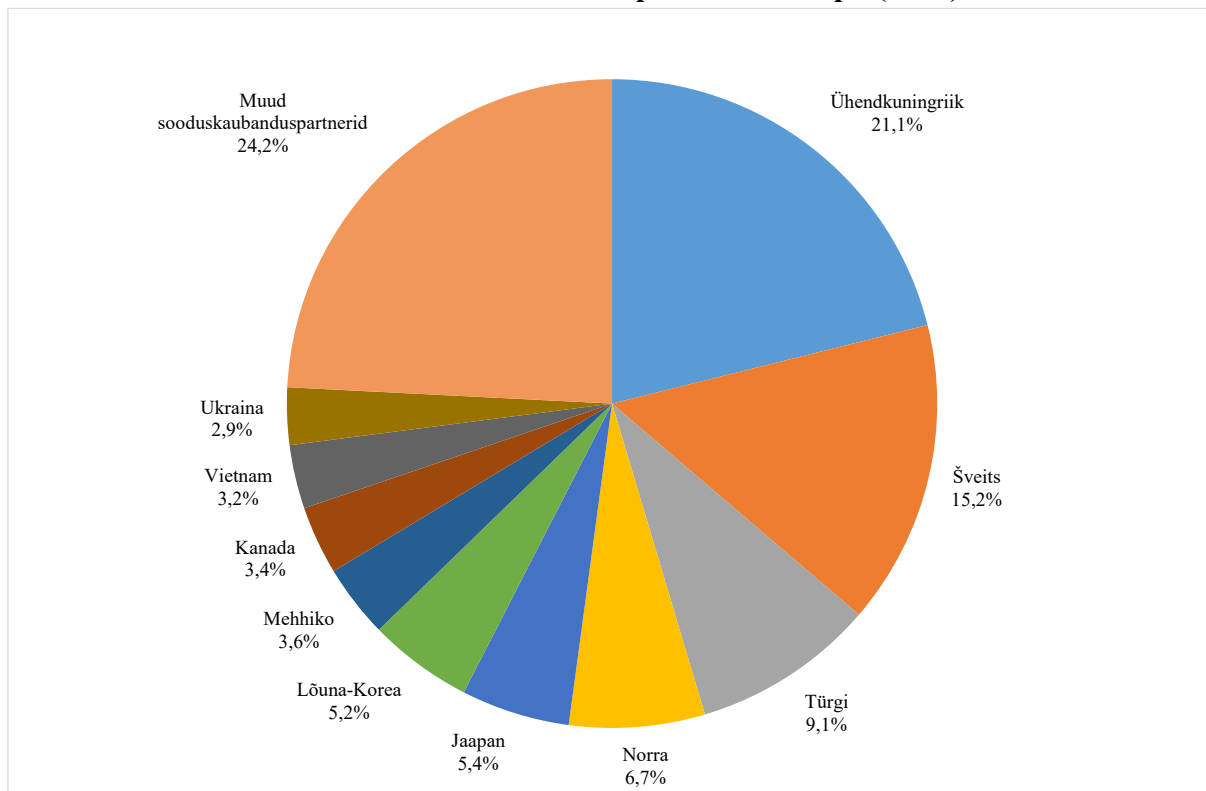

Allikas: kaubanduse peadirektoraadi arvutused Eurostati andmete põhjal

Jooniselt 2 on näha, et ELi suurim sooduskaubanduspartner oli endiselt Ühendkuningriik (21,1 % ELi kaubandusest sooduskaubanduspartneritega), kellele järgnesid Šveits (15,2 %), Türgi (9,1 %), Norra (6,7 %) ja Jaapan (5,4 %). Kokku moodustas kaubavahetus nende viie partneriga 2025. aastal ligi 60 % ELi sooduskaubandusest.

⁶ ELi ja Mercosuri vahelist kaubanduslepingut on ajutiselt kohaldatud alates 1. maist 2026.

Joonis 2. ELi kaubavahetus sooduskaubanduspartnerite kaupa (2025)

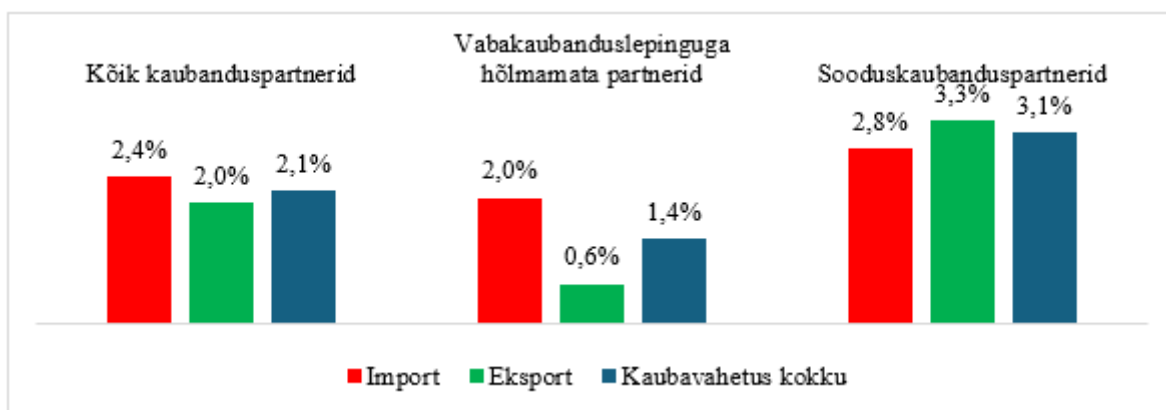

Allikas: kaubanduse peadirektoraadi arvutused Eurostati Comexti andmebaasi põhjal

Nagu nähtub jooniselt 3, oli kaubavahetuse aastane kasv ELi ja sooduskaubanduspartnerite vahelise kaubanduse puhul endiselt suurem kui ELi ja kõigi partnerite vahelise kaubanduse ning ELi ja vabakaubanduslepinguga hõlmamata partnerite vahelise kaubanduse puhul.

ELi kaubavahetus sooduskaubanduspartneritega kasvas 2024.–2025. aastal 3,1 % ehk rohkem kui kaubavahetus kõigi partneritega kokku ja enam kui kaubavahetus vabakaubanduslepinguga hõlmamata partneritega, mille puhul oli kasv vastavalt 2,1 % ja 1,4 %. Kaupade eksport sooduskaubanduspartneritest riikidesse suurenes 3,3 %, kõikidesse partneritest riikidesse kokku eksporditud kauba ja vabakaubanduslepinguga hõlmamata partneritest riikidesse eksporditud kauba puhul oli kasv tagasihoidlikum (vastavalt 2,0 % ja 0,6 %).

Joonis 3. ELi kaubavahetuse aastane kasv partneriliikide kaupa (2024–2025)

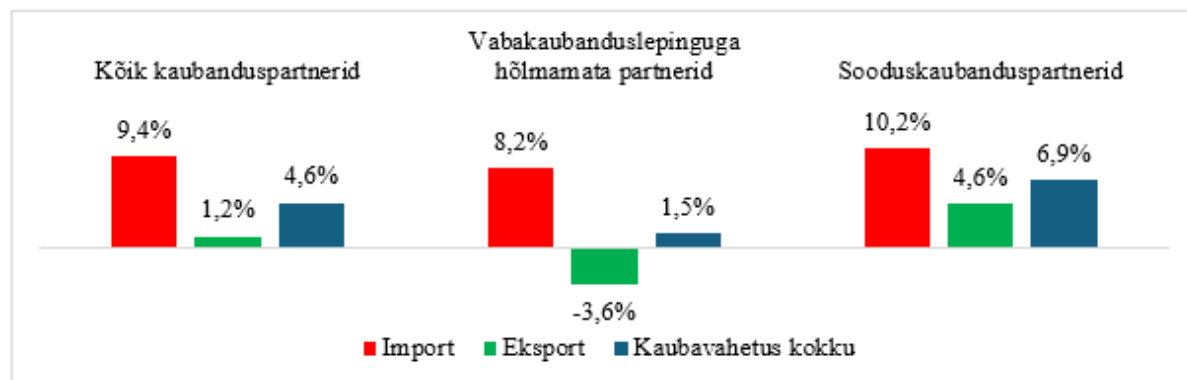

Allikas: kaubanduse peadirektoraadi arvutused Eurostati Comexti andmebaasi põhjal

ELi kaubanduslepingud **hoogustasid** ka 2025. aastal **ELi ja sooduskaubanduspartnerite vahelist põllumajanduslike toiduainetega kauplemist**, mille kasv (6,9 %) ületas ELi ja vabakaubanduslepinguga hõlmamata partnerite vahelise kauplemise kasvu (1,5 %) ning ELi ja kõigi kaubanduspartnerite vahelise kauplemise kogukasvu (4,6 %). Põllumajanduslike toiduainetega kauplemise osatähtsus ELi koguekspordis oli 9 % ja koguimpordis 7,5 % ning see andis 37 % ELi kaubandusbilansi koguülejäägist.

Nagu nähtub jooniselt 4, kasvas **ELi põllumajanduslike toiduainete eksport sooduskaubanduspartneritest** riikidesse 4,6 %; nende eksport kõikidesse partneritest riikidesse kokku kasvas 1,2 % ja nende eksport vabakaubanduslepinguga hõlmamata partneritest riikidesse vähenes 3,6 %.

Joonis 4. ELi põllumajanduslike toiduainete kaubavahetuse aastane kasv partneriliikide kaupa (2024–2025)

Allikas: kaubanduse peadirektoraadi arvutused Eurostati Comexti andmebaasi põhjal

2025. aasta kinnitas **Ühendkuningriigi** rolli ELi põllumajanduslike toiduainete ekspordi peamise sihtkohana nii sooduskaubanduspartnerite seas kui ka üldiselt, kõigi partnerite seas: Ühendkuningriiki suunatud ekspordi rahaline maht ületas 55 miljardit eurot ehk oli 3 % suurem kui 2024. aastal. Oma järgmisesse peamisse ekspordisihikohta **Šveitsi** eksportis EL 2025. aastal neid kaupu ligikaudu 13 miljardi euro eest, mis tähendab eelmise aastaga võrreldes 7,5 % kasvu. Ekspordimahult kolmas peamine sihtkoht sooduskaubanduspartnerite

seas oli **Jaapan**, kuhu eksporditi ELi põllumajanduslikke toiduaineid üle 8 miljardi euro väärtuses.

ELi kaubanduslepingud, nagu **ELi ja Kanada** laiaulatuslik majandus- ja kaubandusleping (CETA), on alates nende kohaldamise algusest põllumajanduslike toiduainete ekspordi kasvu tugevalt toetanud. 2025. aastal lõpule viidud järelhindamise⁷ tulemuste kohaselt on eksport mõnes põllumajandusliku toidutööstuse sektoris märkimisväärselt suurenenud.

- Näiteks kasvas ELi veinieksport Kanadasse lepingu ajutise kohaldamise ajal (2018–2025) keskmiselt 39 % võrreldes lepingueelse perioodiga (2010–2017).
- Ekstra-väärisoliiviõli eksport kasvas 46 % ja juustu eksport peaaegu kahekordistus ehk kasvas 96 %.

ELi põllumajanduslike toiduainete import sooduskaubanduspartneriks olevatest riikidest kasvas samuti kiiremini (10,2 %) kui import riikidest, kelle suhtes sooduskorda ei kohaldata (8,2 %).

- Ka 2025. aastal oli ELi peamine sooduskaubanduspartner põllumajanduslike toiduainete impordi mahu poolest **Ühendkuningriik**, kust pärit import moodustas 8 % (ehk 16,0 miljardit eurot) ELi põllumajanduslike toiduainete koguimpordist, ja talle järgnes **Ukraina** (11 miljardit eurot).
- Kolmas peamine sooduskaubanduspartner põllumajanduslike toiduainete impordi mahu poolest oli **Côte d'Ivoire**, kust pärit impordi väärtus oli 2025. aastal 8,9 miljardit eurot. Côte d'Ivoire'ist pärit koguimpordi väärtus suurenes 2024.–2025. aastal 23 %, kuid sealt pärit põllumajanduslike toiduainete impordi oma 31 %. See kasv tulenes osaliselt kõrgematest kakaohindadest, kuid ELi ja Côte d'Ivoire'i majanduspartnerlusleping on aidanud riigil eksporti mitmekesistada, vähendades töödeldud kakao suhtes kehtivaid tollimakse⁸.

2025. aasta lõpu seisuga olid **ELi geograafilised tähised** kaubanduslepingute alusel kaitstud 35 ELi mittekuulvas riigis.

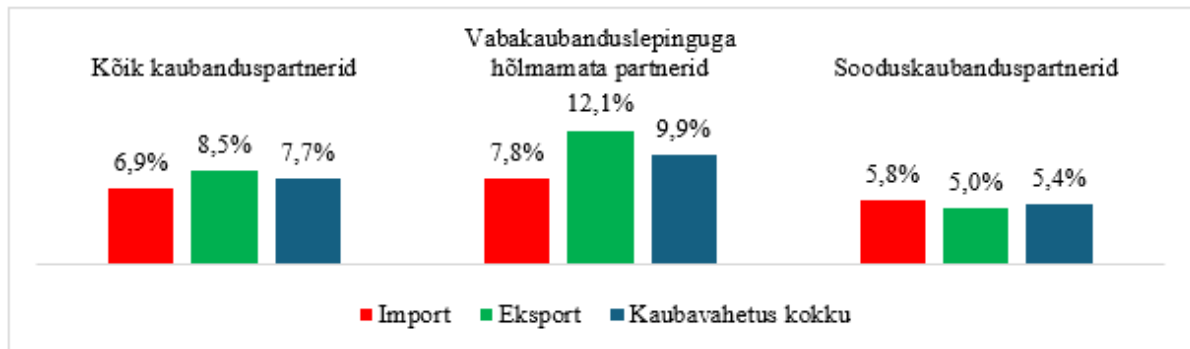
- Näiteks nähti **ELi ja Tšiili** kaubanduse vahelepinguga ette tugevam raamistik 216 ELi geograafilise tähise kaitseks. Sellega täiendati kehtivat veini ja piiritusjookide lepingut, mille alusel on juba ette nähtud 1 745 ELi veini geograafilise tähise ning 257 piiritusjoogi ja aromatiseeritud veini geograafilise tähise kaitse. Kaubanduse vaheleping tagab asjaomastele geograafilistele tähistele kõrgetasemelise kaitse ja võimaldab tulevikus lisada uusi geograafilisi tähiseid.

⁷ https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/ex-post-evaluations_en.

⁸ Töödeldud kakao väärtus moodustas 2025. aastal Côte d'Ivoire'ist ELi imporditud kakao koguväärtusest 42 %.

ELi ja sooduskaubanduspartnerite vahelise **teenuskaubanduse** rahaline maht küündis 2024. aastal peaaegu 1,4 triljoni euron (viimaste kättesaadavate andmete põhjal), mis moodustas ELi teenuskaubanduse kogumahust 47 %, ning kasvas 2024. aastal 2023. aastaga võrreldes 5,4 %. Nagu jooniselt 5 nähtub, oli kasv eelmise aasta kasvuga (5,0 %) võrreldes kiirem, kuid ELi ja kõigi partnerite ning ELi ja vabakaubanduslepinguga hõlmamata partnerite vahelise kaubanduse kasvust aeglasem⁹.

Joonis 5. ELi teenuskaubanduse aastane kasv partneriliikide kaupa (2023–2024)

Allikas: kaubanduse peadirektoraadi arvutused Eurostati tabeli „bop_its6_tot“ põhjal

ELi teenuskaubanduse kogubilansi ülejääk suurenes 21,1 % ja küündis 2024. aastal 193,7 miljardi euron. Kaubandusbilansi ülejääk kaubavahetuses sooduskaubanduspartneritega oli 184,3 miljardit eurot, kõiki kaubanduspartnereid arvesse võttes oli see näitaja aga 9,4 miljardit eurot.

ELi kaubanduslepingute väärtust teenuskaubanduse jaoks kinnitab ka turulepääsu järkjärguline paranemine teenusesektorites, mida võimaldavad sellised kaugeulatuvad kaubanduslepingud nagu **Kanadaga** sõlmitud leping.

- Kahepoolne piiriülene teenuskaubandus **ELi ja Kanada** vahel, mille maht oli 2016. aastal 25,6 miljardit eurot, on alates lepingu ajutisest kohaldamisest 2017. aastal suurenenud 97 %, jõudes 2024. aastal 50,8 miljardi euro tasemele.
- 2025. aasta detsembris jõustus **arhitektide kutsekvalifikatsioonide tunnustamist** käsitlev **vastastikuse tunnustamise leping**. See võimaldab ELi arhitektidel saada Kanadas arhitektina tegutsemise loa ja Kanada arhitektidel saada sellise loa ELi liikmesriigis, tingimusel et nad vastavad teatavatele kvalifikatsioonil ja kogemusel põhinevatele kriteeriumidele. Vastastikuse tunnustamise leping on osa ELi ja Kanada

⁹ Mis puutub ELi vabakaubanduslepinguga hõlmamata peamistest kaubanduspartneritest riiki, siis oli USAs (ELi suurim kaubanduspartneri teenuste valdkonnas) ja Hiinas (ELi suuruselt neljas kaubanduspartneri teenuste valdkonnas) 2024. aastal suur majanduskasv, ent Ühendkuningriigis ja Šveitsis, mis olid vastavalt ELi suuruselt teine ja kolmas kaubanduspartner, jäi üldine kasv tagasihoidlikuks, sealhulgas teenuskaubanduse valdkonnas.

laiaulatuslikust majandus- ja kaubanduslepingust, mille eesmärk on tugevdada koostööd ja hõlbustada kutsekvalifikatsioonide tunnustamist Atlandi-üleselt.

EL jäi 2025. aastal **maailmas esikohale digitaalselt osutatavate teenuste** ekspordi ja impordi poolest, mille rahaline maht oli 2024. aastal kokku 1,7 triljonit eurot, moodustades ELi teenuskaubanduse kogumahust 58 %.

- Digikaubanduse peatükke hõlmavad muu hulgas Jaapani, Ühendkuningriigi, Uus-Meremaa ja Tšiiliga sõlmitud kehtivad kaubanduslepingud.
- 2025. aasta mais sõlmis EL oma esimese konkreetselt digikaubandust käsitleva lepingu kolmanda riigiga. **Singapuriga** sõlmitud eraldiseisev **digikaubanduse leping**¹⁰ hoogustab kahe piirkonna vahelist digikaubandust, hõlbustades piiriüleseid andmevooge ja tagades ettevõtjatele õiguskindluse. 10. juunil 2026 sõlmis EL digikaubanduse lepingu Korea Vabariigiga ¹¹. 2026. aasta märtsis alustas EL läbirääkimisi ELi ja Kanada vahelise digikaubanduse lepingu sõlmimise üle.
- Digikaubanduse lepingud täiendavad vastavaid vabakaubanduslepinguid ajakohaste ja siduvate digikaubanduse eeskirjadega. Nende eeskirjade eesmärk on suurendada ettevõtjate jaoks läbipaistvust ja prognoositavust, edendada tarbijate jaoks turvalist veebikeskkonda ning võidelda digikaubanduse tõkete vastu.

2025. aasta oli ka esimene **ELi ja Angola vahelise kestlike investeeringute hõlbustamise lepingu** rakendamise täisaasta. Selle lepingu keskne eesmärk on luua prognoositavam ja ettevõtjasõbralikum investeerimiskliima. Selle eesmärgi saavutamise nimel arutas kahepoolne investeeringute hõlbustamise komitee 2025. aasta jaanuaris konkreetseid samme, mida tuleb võtta bürokraatia vähendamiseks ja läbipaistvuse suurendamiseks, sealhulgas järgmisi samme: i) Angola investoritele mõeldud digitaalse ühtse kontaktpunkti ajakohastamine; ii) Angolasse tehtavate välisinvesteeringute suhtes kehtivate nõuete ja tingimuste loetelu avaldamine internetis ning iii) Angola ametliku väljaande veebiversioonile tasuta juurdepääsu võimaldamine. 2026. aasta aprilli alguses viis komisjon lõpule läbirääkimised kestlike investeeringute hõlbustamise lepingu üle **Ecuadoriga**, kellega sõlmitud leping on ELi esimene niisugune leping Ladina-Ameerika riigiga.

2025. aasta novembris sõlmis EL **Lõuna-Aafrikaga** oma esimese **puhta kaubanduse ja keskkonnasäästlike investeeringute partnerluse** lepingu. See partnerlus toetab kahepoolset kaubandust ja investeeringuid puhastesse tarneahelatesse, loob uusi kaubandus- ja investeerimisvõimalusi ning parandab ELi juurdepääsu toorainetele. Esimene valitsustevaheline dialoog leidis aset 8. ja 9. juulil 2026 ning tugines varasemale ettevõtjate ja

¹⁰ [ELi ja Singapuri digikaubanduse leping | EUR-Lex](#).

¹¹ Lepingu tekst on esitatud veebilehel [Circabc](#).

valitsuse vahelisele dialoogile,¹² mille käigus koguti ettevõtjate seisukohti ja seati prioriteete puhta kaubanduse ja keskkonnasäästlike investeeringute partnerluse rakendamise valdkonnas.

II.2 ELi kaubanduslepingute edendamine

2025. aastal jätkas komisjon tihedas koostöös liikmesriikide ja ettevõtjatega jõupingutuste suurendamist **uute lepingute edendamiseks**.

- Komisjon **ajakohastas edasi oma peamist platvormi Access2Markets**,¹³ millel on alates selle käivitamisest 2020. aastal käinud üle 13 miljoni külastaja, sealhulgas ligi kolm miljonit ainuüksi 2025. aastal. Kasutajate tagasiside kogumiseks korraldati küsitlus ning komisjon alustas tööd uuenduste tegemiseks, näiteks uue kujunduse loomiseks ja videojuhendite lisamiseks. Seni on komisjon koolitanud platvormi kasutama 16 000 sidusrühmade esindajat, peamiselt mitmes keeles toimunud veebiseminaride kaudu.
- 2025. aastal osalesid komisjoni kõrgemad ametnikud kaheksas liikmesriigis korraldatud **turulepääsu päevadel**. Need üritused andsid rohkem kui 5 000 ettevõtjale (paljud neist VKEd) eri sektoritest võimaluse suhelda vahetult kaubandusvaldkonna juhtiva järelevalveametniku ja teiste komisjoni kõrgemate esindajatega.
- Teavitustegevust Brüsselis ja ELi pealinnades täiendas **ELi delegatsioonide** koordineeritud teavitustegevus partnerriikides, kus tutvustati uusi kaubanduslepinguid kohalikele sidusrühmadele. Need meetmed olid suunatud ELi ettevõtjatele ning ELi toodete ja teenuste importijatele, kes vajavad erisuuniseid.
 - Näiteks tõi 24. oktoobril 2025 Aucklandis toimunud esimene **ELi ja Uus-Meremaa äritippkohtumine** kokku 500 mõlema poole ettevõtlus- ja poliitikavaldkonna esindajat, et aidata neil kasutada vabakaubanduslepinguga loodud uusi võimalusi. ELi delegatsioon Wellingtonis osales vabakaubanduslepingute edendamise eesmärgil põllumajandusmessidel Hamiltonis (juunis) ja Christchurchis (novembris).
 - **ELi ja Tšiili** kaubanduse vahelepingu edendamiseks käivitas ELi delegatsioon Santiagos kampaania „Europa está a la vueltITA“ (Euroopa kaubanduse vaheleping (ITA) on nurga taga ootel) ja „Europa está cerquITA“ (Euroopa kaubanduse vahelepingu (ITA) sõlmimine on lähedal), mida kajastati ulatuslikult sotsiaalmeedias ja Tšiili raadiovõrgus. Selle eesmärk oli tutvustada kaubanduse vahelepingut üldsusele, näidates, kuidas see kujutab endast Tšiili, tema tarbijate ja ettevõtjate jaoks tõelist võimalust.

¹² [Pressiteade: Lõuna-Aafrika ja Euroopa Liidu puhta kaubanduse ja keskkonnasäästlike investeeringute partnerlus jõuab esimese ettevõtjate ja valitsuse vahelise dialoogi kaudu rakendusetappi | Euroopa välissteenistus.](#)

¹³ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>.

II.3 Tähelepanu keskmeks on kaubandus ja kestlik areng

ELi kaubanduslepingutel on oluline roll kaubanduse ja kestlikkuse edendamisel. Rahvusvahelisi töö- ja keskkonnastandardeid edendavad sätted sisalduvad alates 2012. aastast sõlmitud 15 lepingus (st alates ELi ja Korea Vabariigi vahelisest kaubanduslepingust) ning neid kohaldatai aruandeperioodil.

2025. aastal jätkati tööd nendest tulenevate kohustuste tõhusa täitmise tagamiseks ja mitme partnerriigi puhul tehti sellega seoses edusamme.

- **Jaapan, Tšiili ja Angola** astusid samme, et ratifitseerida ILO tööohutust ja tervishoidu käsitlevad põhikonventsioonid.
- Pärast ILO konventsioonide kohaldamise eksperdikomitee tehtud märkusi hakkas **Jaapan** neid märkusi arvesse võttes oskuste arendamiseks üle minema tehniliselt praktikantide koolitusprogrammilt töölevõtu programmile. Lisaks alustas Jaapan rohepöörde eesmärgil üleminekut kohustuslikule heitkogustega kauplemise süsteemile (GX ETS).
- **Moldova** tegi 2025. aastal oma riikliku energia- ja kliimakava vastuvõtmisel märkimisväärsed edusamme. Ta avaldas Pariisi kokkuleppe kohased riiklikult kindlaksmääratud panused ning tugevdas oma kasvuhoonegaaside heite seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteemi.

Kaubanduse ja kestliku arengu küsimusi arutatakse **kaubanduse ja kestliku arengu ühiskomiteede ja -nõukogude** korrapärastel koosolekutel. Ka 2025. aastal andis kahepoolne koostöö partnerriikidega konkreetseid tulemusi.

- **ELi ja Uus-Meremaa** kaubanduskomitee võttis vastu kaubanduse ja kestliku arengu peatüki muudatuse, mis kajastab tööohutuse ja tervishoiu arvamist tööalaste aluspõhimõtete ja -õiguste hulka kooskõlas ILO otsustega.
- Pärast seda, kui **ELi ja Singapuri kaubanduse ja kestliku arengu nõukogu** kinnitas vastastikust kohustust teha jätkuvaid ja püsivaid jõupingutusi ILO põhikonventsioonide ratifitseerimiseks ja tõhusaks rakendamiseks, võttis Singapuri parlament 2025. aasta novembris vastu teise tööalase õigluse seaduse eelnõu; see oli oluline samm töö- ja kutsealast diskrimineerimist käsitleva ILO põhikonventsiooni (nr 111) ratifitseerimise suunas. Seaduseelnõuga nähakse ette uus raamistik, mille alusel töötajad saavad taotleda õiguskaitset töökohal diskrimineerimise juhtumite korral, ning kaitsemeetmed põhjendamatute nõuete vastu¹⁴.

¹⁴ Esimene eelnõu võeti vastu 8. jaanuaril 2025. Tööalase õigluse seadused peaksid jõustuma 2027. aasta lõpuks, et tööandjatel jääks piisavalt aega nende tõhusaks rakendamiseks.

- Pärast **ELi ja Tšiili kaubanduse vahelepingu** jõustumist 1. veebruaril 2025 alustasid EL ja Tšiili kaubanduse ja kestliku arengu sätete läbivaatamist. Läbivaatamine on ette nähtud vahelepingule lisatud kaubanduse ja kestliku arengu läbivaatamist käsitlevas ühisavalduses ning selle eesmärk on ajakohastada täitmise tagamise mehhanismi ja lisada lepingu olulise osana Pariisi kliimakokkulepe.

2025. aastal jätkas komisjon tihedat koostööd kodanikuühiskonnaga, sealhulgas **sisenõuanderühmade** kaudu, mis toovad kokku ettevõtjad, ametiühingud ja muud sidusrühmad. Sisenõuanderühmad on moodustatud 16 ELi kaubanduslepingu¹⁵ alusel, et pidada suhtlust partnerriikide kodanikuühiskonna esindajatega ja nõustada komisjoni rakendamisküsimustes.

- 2025. aastal jõudsid ELi ja **Kesk-Ameerika** sisenõuanderühmad esimest korda konsensusele otsuses teha ühisavaldus, mis käsitleb ettepanekut teha töö- ja keskkonnaküsimustes konkreetset tehnilist koostööd. EL ja kõik neli **Andide** piirkonna sisenõuanderühma avaldasid oma esimese ühehäälsel otsusel põhineva ühisdeklaratsiooni, mis oli veel üks samm edasi piirkondadevahelises kodanikuühiskonna koostöös.
- ELi **Jaapani** sisenõuanderühm tegi ettepaneku süvendada teabevahetust roheliste laevanduskoridoride teemal, keskendudes selle tagamisele, et rohe- ja õiglase üleminek toimuksid üheskoos. **Jaapani sisenõuanderühm** kasutas ühist dialoogi kodanikuühiskonnaga, et Jaapanis võetaks omaks ELile omane normipõhisem lähenemisviis rohepöördele, ja soovitas Jaapanil seada selles valdkonnas omale kõrgemad eesmärgid.

2025. aastal jätkas komisjon ka **kaubanduse ja kestliku arengu sätete väidetavate rikkumistega** seotud kaebuste uurimist ja tegi nende menetlemisel edusamme.

- 2025. aastal **lõpetas** komisjon **Vietnami** puudutava kahe kaebuse **esialgse hindamise**. Analüüs näitas, et tööjõu valdkonnas esineb endiselt probleeme, eelkõige seoses ILO konventsiooni nr 87 ratifitseerimisega. Vietnam ei tõendanud, et muudetud ametiühingute seaduse vastuvõtmist ja Vietnami põhiseaduses muudatuste tegemist saaks käsitada sammudena, millega täidetakse riigi kohustust teha „jätkuval ja püsival jõupingutusi selle ILO konventsiooni ratifitseerimiseks“. Komisjon palus esitada täiendavat üksikasjalikku teavet ja selgitusi ning jätkab selle küsimuse tõstatamist Vietnami partneritega kõigil tasanditel.
- Komisjon sai ühe **uue kaebuse Ecuadori kohta**, milles väideti, et riik ei ole täitnud ELiga sõlmitud kaubanduslepingust tulenevaid kohustusi, näiteks valdkonnapõhiste

¹⁵ 2026. aasta 1. juuli seisuga oli moodustatud 16 sisenõuanderühma (sh CARIFORUMi nõuandekomitee).

ametiühingute tunnustamise ja ühinemisvabaduse vallas. Juhtum puudutab nii töö- kui ka keskkonnaküsimusi ning on praegu läbivaatamisel.

- 2025. aastal sai komisjon esimese **üldiste soodustuste süsteemi** käsitleva kaebuse (**Pakistani** kohta), mida praegu läbi vaadatakse.

Lisaks jätkas EL 2025. aastal oma kaubanduspartneritele **tehnilise abi** pakkumist, et edendada kaubanduse ja kestliku arengu kohustuste täitmist ning tegelike muutuste toimumist partnerriikides.

- EL jätkas koostööd ILOga, et rakendada programmi „**Kaubandus inimväärse töö jaoks**“¹⁶. Programmi eesmärk on edendada sotsiaaldialoogi ja toetada rahvusvaheliste tööstandardite paremat kohaldamist prioriteetsetes partnerriikides, eelkõige Aafrikas ja Aasias.
- EL tegi 2025. aastal koostööd ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) ning erasektoriga, et käivitada programm „**Kestliku toidutootmise edendamine Keenias**“. Selle 10 miljoni eurose eelarvega ELi rahastatud projekti sihtrühm on 40 000 väiketalunikku ja sellega toetatakse kliimamuutustele vastupidavamad toidutootmist viies Lääne-Keenia maakonnas.

III. VKEde abistamine oma koha leidmisel maailmakaubanduses

2025. aastal kasutas komisjon taas mitmesuguseid vahendeid, et aidata ELi ettevõtjatel ELi kaubanduslepingutega kaasnevaid võimalusi võimalikult hästi ära kasutada, pöörates erilist tähelepanu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) erivajadustele¹⁷.

Esiteks tehakse seda ELi kaubanduslepingute **VKEsid käsitlevate peatükkide**¹⁸ kaudu, milles on sätestatud konkreetsed kohustused seoses väiksemate ettevõtjate turulepääsu hõlbustamisega. Mõlema poole kontaktpunktide esindajad kohtuvad korrapäraselt, et arutada VKEdega seotud küsimusi lepingu kõigis aspektides. Näiteks pärast **ELi ja Uus-Meremaa** kaubanduslepingu jõustumist kohtusid VKEde kontaktpunkti esindajad kaks korda eesmärgiga tagada asjaomastel veebisaitidel ja teabeplatvormidel VKEde vajadustele vastava sisu esitamine.

Teiseks jätkus 2025. aastal komisjoni tulemuslik ja juba väljakujunenud koostöö **Euroopa ettevõtlusvõrgustikuga**¹⁹. See võrgustik pakub suuniseid ja teenuseid rahvusvaheliste ambitsioonidega VKEdele, sealhulgas idu- ja kasvufirmadele. Seda tehakse võrgustiku

¹⁶ [Projekt „Kaubandus inimväärse töö jaoks“](#).

¹⁷ 2023. aastal eksportis kaupu ja teenuseid peaaegu 682 000 ELi VKEd (viimaste kättesaadavate andmete põhjal).

¹⁸ 2025. aastal kehtinud ELi kaubanduslepingutest hõlmavad VKEsid käsitlevat peatükki järgmiste riikidega sõlmitud lepingud: Kanada, Jaapan, Ühendkuningriik, Uus-Meremaa ja Tšiili.

¹⁹ <https://een.ec.europa.eu/>.

väljakujunenud kontaktpunktide abil enam kui 20 strateegilisel turul väljaspool ELi, näiteks Brasiilias, Kanadas, Indias, Jaapanis, Mehhikos, Singapuris, Ühendkuningriigis ja Vietnamis.

IV. Tõketega tegelemine ja lahenduste otsimine

2025. aastal kujundas üleilmset kaubandusmaastikku endiselt jätkuvate geopoliitiliste pingete, majanduslike kõikumiste ja kaubanduspoliitika muudatuste koosmõju. Üks peamisi väljakutseid oli hallata heitlikke suhteid **Hiina** ja **USAg**, kes on ELi peamised sooduskaubanduslepingutega hõlmamata kaubanduspartnerid.

ELi ja USA vahelises 27. juuli 2025. aasta kaubanduslepingus ning ELi ja USA 21. augusti 2025. aasta ühisavalduses²⁰ sätestati kummagi poole poliitiline kohustus teha tööd ELi ja USA kaubandus- ja investeerimissuhete stabiilsuse ja prognoositavuse taastamise nimel ettevõtjate ja kodanike hüvanguks. EL on endiselt veendunud, et kõrged tollimaksud kahjustavad maailmamajandust. Läbirääkimiste tulemus loob siiski aluse dialoogi jätkamiseks ja Atlandi-üleste suhete arendamiseks, sealhulgas tollimaksude vähendamise ja ühist strateegilist huvi pakkuvates valdkondades koostöö tegemise kaudu. Näiteks allkirjastasid EL ja USA 24. aprillil 2026 kriitiliste mineraalide valdkonnas vastastikuse mõistmise memorandum²¹ kriitilisi mineraale käsitleva strateegilise partnerluse kohta ning leppisid kokku kriitilisi mineraale käsitlevas ELi ja USA tegevuskavas²². EL jätkab koostööd USAg, et leida lahendusi, eelkõige ELi ekspordi puhul, mille suhtes kohaldatavad tollimaksud ületavad 15 % tariifilage, sealhulgas terase, alumiiniumi ja vase ning nende derivaatidest valmistatud toodete ning veokite ja veokiosade eksport. Sellega seoses on USA juba eemaldanud teatavad tooted terase ja alumiiniumi derivaatidest valmistatud toodete loetelust, vähendanud tööstusmasinate suhtes kehtivaid tollimakse ning lihtsustanud ja selgitanud tollimaksude kohaldamist. See on aga vaid esimene samm õiges suunas ning seega jätkab EL koostööd USAg kooskõlas ELi ja USA ühisavaldusega, tagamaks, et kõigi ELi asjaomastest derivaatidest toodete ekspordi suhtes kohaldataks 15 % tariifilage ning et nende suhtes ei kehtestataks täiendavaid haldusnõudeid.

Suhetes **Hiinaga** tehti edusamme seoses ülesandega säilitada Euroopa tehnoloogiaettevõtete suutlikkus kaitsta tulemuslikult oma intellektuaalomandi õigusi (standardi rakendamiseks olulised patendid, näiteks mobiilside valdkonnas kasutatavad).

Riigid ja kaubandusblokid üle kogu maailma nägid jätkuvalt vaeva selle nimel, et saavutada tasakaal oma tööstuse kaitsmise ning vaba ja õiglase kauplemise süsteemi tagamise vahel. Seega on ELi kaubanduspartnerite võetud turulepääsu käsitlevate kohustuste täitmise jälgimine endiselt üks peamisi prioriteete.

²⁰ [Ühisavaldus Ameerika Ühendriikide ja Euroopa Liidu vastastikuse, õiglase ja tasakaalustatud kaubanduse lepingu raamistiku kohta.](#)

²¹ [Circabc.](#)

²² [Circabc.](#)

IV.1 Turulepääsutõkete ajakohastatud ülevaade

*2025. aastal registreeritud uued tõkked*²³

2025. aastal **registreeriti** komisjoni turulepääsu andmebaasis kokku **13 uut tõket**. Kuus uut tõket olid impordiga seotud tariifsed meetmed ja maksud: kolm neist olid seotud sanitaar- ja fütosanitaarmedetega ning tehniliste kaubandustõketega ning üks meede oli seotud riigihankeid käsitlevate piirangutega.

Kõige rohkem uusi kaubandustõkkeid registreeriti USAs ja Kanadas (vastavalt neli ja kaks). Vahemere lõunapiirkonnas²⁴ registreeriti kolm uut kaubandustõket (2024. aastal oli neid registreeritud kaheksa). Järgnesid Lõuna- ja Kagu-Aasia, Austraalia ja Uus-Meremaa piirkond, kus uusi tõkkeid registreeriti napilt vähem ehk kaks (2024. aastal registreeriti neid kuus). Nii Kaug-Ida kui ka Aafrika ja Vaikse ookeani piirkonnas registreeriti üks tõke.

*2025. aastal osaliselt või täielikult kõrvaldatud tõkked ja täheldatud positiivsed arengusuunad*²⁵

Kaubandustõkete kõrvaldamisel tehti edusamme – **14 partnerriigis kaotati täielikult või osaliselt 20 tõket**. See oli võimalik tänu diplomaatilistele jõupingutustele ning kahepoolsete kaubanduslepingute raames ja WTOs loodud institutsiooniliste mehhanismide tõhusale kasutamisele, nagu kinnitavad järgmised näited.

- **Jaapan** tühistas loomsete saaduste impordi peatamise pärast seda, kui asjaomased riigid olid kinnitanud, et järgitakse loomatervisenõudeid (nt Rootsi sealihaga, Poola töödeldud veiselihatoodetega ning Belgia veiselihaga ja veiselihatoodetega puhul).
- **Vietnam** andis oma 21. novembri 2024. aasta ravimiseaduse alusel välja uue ringkirja, millega reguleeritakse ravimite ja ravimi koostisainete registreerimist. 1. juulil 2025 jõustunud ringkirjas nähti ette ka lubade andmise kiirmehhanism, millega lühendatakse rangete reguleerivate asutuste, näiteks Euroopa Raviameti poolt juba heaks kiidetud uuenduslike ravimite hindamise aega neljalt või viielt aastalt üheksale kuule.
- ELi ja **Argentina** korrapärase koostöö tulemusena vähendas Argentina püsivalt peamiste põllumajandustoodete ja nende kõrvalsaaduste eksporditollimakse. 2025. aasta detsembris vastu võetud uue dekreediga kehtestati mitme teravilja tarneahela suhtes, sealhulgas sojaubade, nisu ja odra puhul, madalamad eksporditollimaksumäärad.

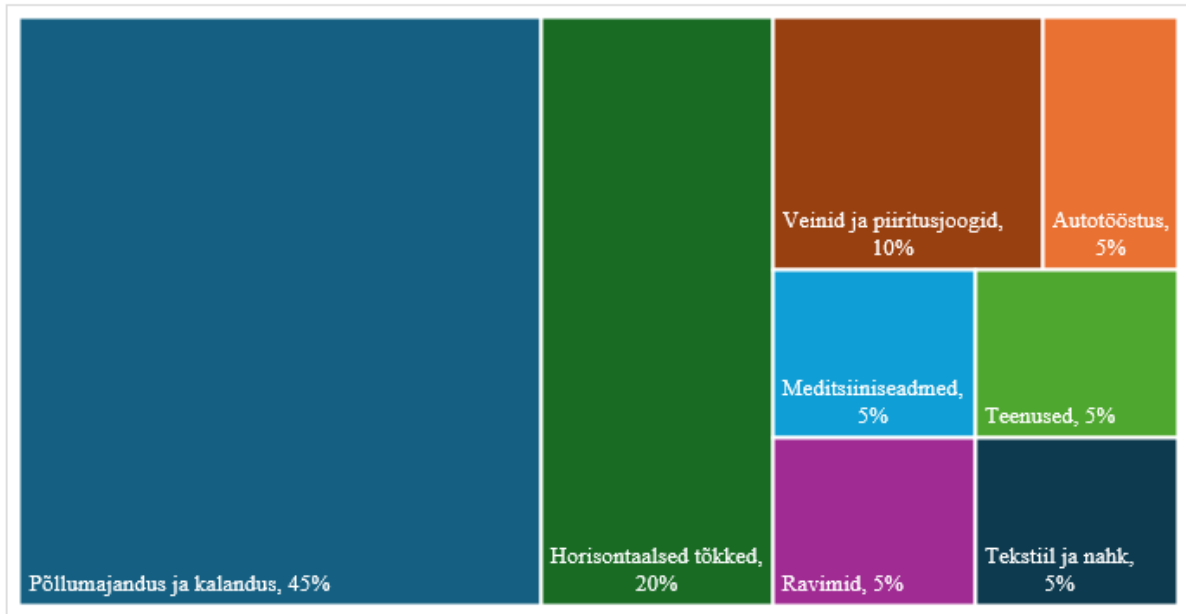
²³ Vt loetelu kaubanduse peadirektoraadi rakendamise ja täitmise tagamise veebilehel. [ELi kaubanduslepingute rakendamine ja täitmise tagamine - kaubandus ja majandusjulgeolek](#).

²⁴ Lõunanaabrus, Lähis-Ida, Türgi, Venemaa ja Kesk-Aasia.

²⁵ Vt loetelu kaubanduse peadirektoraadi rakendamise ja täitmise tagamise veebilehel. [ELi kaubanduslepingute rakendamine ja täitmise tagamine - kaubandus ja majandusjulgeolek](#).

Nagu on näha jooniselt 6, oli suurim osa kõrvaldatud tõkkeid (45 %) seotud **põllumajandus- ja kalandussektoriga**. Lisaks käsitleti 20 % juhtumite puhul valdkonnaüleseid küsimusi.

Joonis 6. Kõrvaldatud tõkete protsent sektorite kaupa (2025)

Komisjon tegi aruandeperioodil täiendavaid edusamme tõkete kõrvaldamisel tihedas koostöös liikmesriikide kaubandusnõunike ja tööstusliitudega. Sellel on otsene positiivne mõju asjaomaste sektorite Euroopa ettevõtjatele, kuna see aitab neil vähendada kulusid, parandada ELi eksportijate turulepääsu ja tagada oluliste tööstussisendite tarned.

Pidev koostöö partnerriikidega andis ka 2025. aastal **positiivseid tulemusi**, mida kirjeldavad järgmised näited.

- **Singapur** tunnustas ELi piirkondadeks jaotamise meetmeid seoses lindude kõrge patogeensusega gripi, sigade Aafrika seakatku ning suu- ja sõrataudiga, luues sellega eeldused ELi põllumajanduslike toiduainete ekspordi suurenemisele. Riik kehtestas ka kaubandust hõlbustavad meetmed seoses sünni- ja kasvatamiskohta käsitleva sertifikaadiga ning andis Kreekale ja Leedule riigipõhise heakskiidu mitut liiki muna- ja lihatoodete ekspordiks.
- **Vietnam** andis loa importida EList 14 loomset ja kaht taimset saadust ning veel nelja toote puhul jõuti heakskiitmismenetluse viimasesse etappi, tänu millele vähenes turule juurdepääsu lubade menetlemisel tekkinud mahajäämus. Lisaks üksiktoimikute menetlemisel tehtud edusammudele nõustusid Vietnami ametiasutused tegema mitut liikmesriiki ja toodet hõlmavaid ühisauditeid, mis aitab säästa aega ja ressursse.

- Pärast komisjoni kõrgetasemelist visiiti **Brasiliasse** 2025. aasta oktoobris kiitis riik heaks mitu taimset saadust ja eelregistreeris 48 loomset saadust 18 liikmesriigist.

Positiivseid arengusuundi täheldati ka **piiritaguste meetmete** osas, näiteks tehniliste kaubandustõkete ja regulatiivsete takistuste valdkonnas, mis hõlbustasid Euroopa ettevõtjate turulepääsu mitmes sektoris.

- **Colombia** otsustas ELiga peetud intensiivsete kahepoolsete arutelude tulemusena tunnustada ELi vabamüügisertifikaate, millega tõendatakse toodete vastavust Colombia tehnilistele normidele. Tänu sellele ei pea ELi veiniproduktid, kes soovivad oma tooteid Colombiasse eksportida, enam läbima selleks täiendavaid katseid. ELi veine eksporditi Colombiasse 2025. aastal ligikaudu 33 miljoni euro väärtuses ehk ligikaudu neli korda suuremas mahus kui 2013. aastal, mil lepingut esimest korda kohaldama hakati.
- Tänu ELi tööle kahe- ja mitmepoolsel tasandil **tühistas India** 115 Indiasse eksporditava ELi toote suhtes kohaldatud **kvaliteedikontrolli korraldused**. Varem mõjutasid ELi ekspordi või mõnikord põhjustasid selle peatamise²⁶ tehnilised normid, mille puhul viidati Indias kehtivatele standarditele (hoolimata kehtivatest rahvusvahelistest standarditest), ja vajalikust rangemad vastavushindamismenetlused, näiteks kohustuslikud katsed India laborites.

2025. aastal jätkas komisjon tegelemist teatavate kaubanduspartnerite kehtestatud piirangute küsimustega, käsitledes eelkõige **toormete ekspordi** suhtes kehtivaid piiranguid, alates ekspordikeeldudest kuni ekspordilitsentsinõuete ja ekspordikvootideni. Komisjon on käsitlenud nende piirangutega seotud küsimusi otse kahepoolsel tasandil, selleks ette nähtud valitsustevahelistel kohtumistel ja asjaomaste WTO kanalite kaudu.

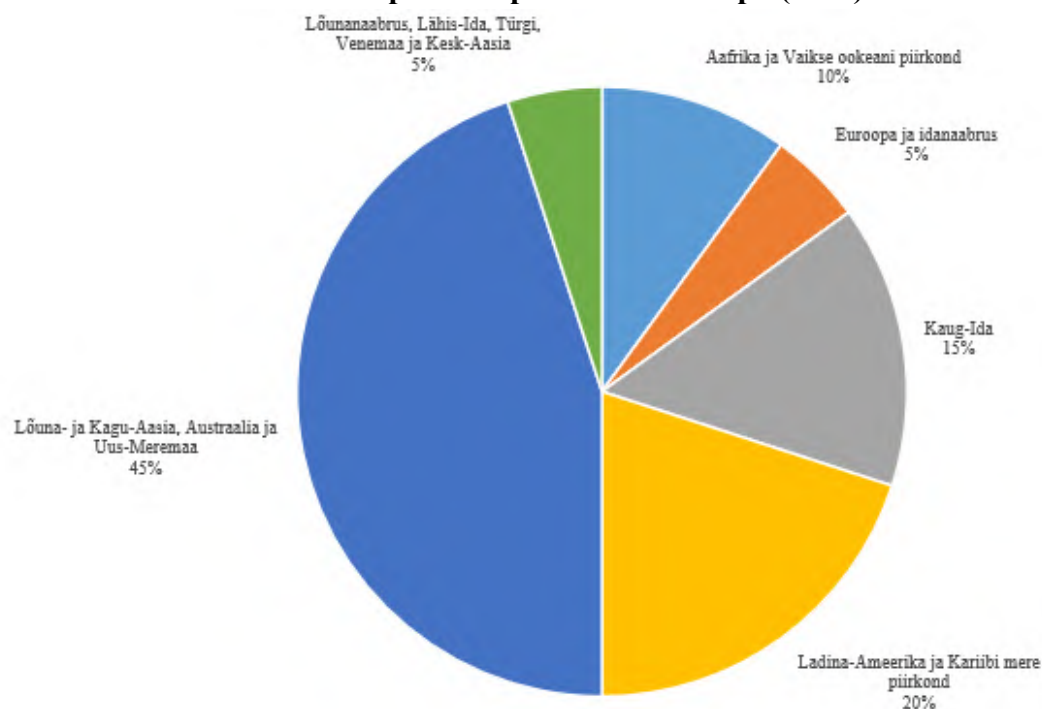
- Näiteks aitas komisjoni ja **Kongo Demokraatliku Vabariigi** (Kongo DV) valitsuse vaheline hiljutine koostöö hoida ära 2025. aasta veebruaris kehtestatud ekspordikeelu kohaldamise kõigi koobaltiderivaatide ekspordi suhtes. Keelul oleksid olnud negatiivsed tagajärjed mõnele neist toorainetest sõltuvale ELi rafineerimistehasele. 2025. aasta oktoobris asendas Kongo DV keelu kvoodisüsteemiga, millega piiratakse 2026. ja 2027. aasta ekspordi (koos strateegilise reserviga), et stabiliseerida hindu ja suurendada omamaist lisandväärtust. Komisjon jätkab olukorra jälgimist, tagamaks, et ELi huve ei kahjustata.

Nagu nähtub jooniselt 7, puudutas **suurim osa täielikult või osaliselt kõrvaldatud tõkkeid** (ühemärgi tõket 20st) **Lõuna- ja Kagu-Aasiat, Austraaliat ja Uus-Meremaad** hõlmava

²⁶ Näiteks eksportis EL enne 2023. aastat, mil kehtestati kvaliteedikontrolli korraldused, Indiasse keskmiselt 1,4 miljoni euro väärtuses viskoospaariskiudu; pärast nende korralduste kehtestamist ELi eksport praktiliselt peatus.

piirkonna riike. Järgnesid Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riigid, kus 2025. aastal kaotati neli tõket.

Joonis 7. Kõrvaldatud tõkete protsent piirkondade kaupa (2025)

IV.2 Ühtne kontaktpunkt kaebuste esitamiseks

Komisjoni **ühtne kontaktpunkt** ²⁷ on ettevõtjatele, kaubandusliitudele ja teistele ELi sidusrühmadele mõeldud tsentraliseeritud platvorm, mis võimaldab kaubandustõketest hõlpsamalt teatada. Kaebuse esitamiseks saab kasutada asjakohaseid veebivorme platvormil Access2Markets.

ELi sidusrühmadel tuleb need vormid täita, et anda komisjonile piisavalt teavet esialgse hindamise läbiviimiseks ja sobiva edasise tegevuse üle otsustamiseks. Komisjon võib ka vajaduse korral käivitada kaebuse menetlemise omal algatusel (*ex officio*).

²⁷ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/single-entry-point-0>.

Praktiline näide. Malaisia toidueeskirjad

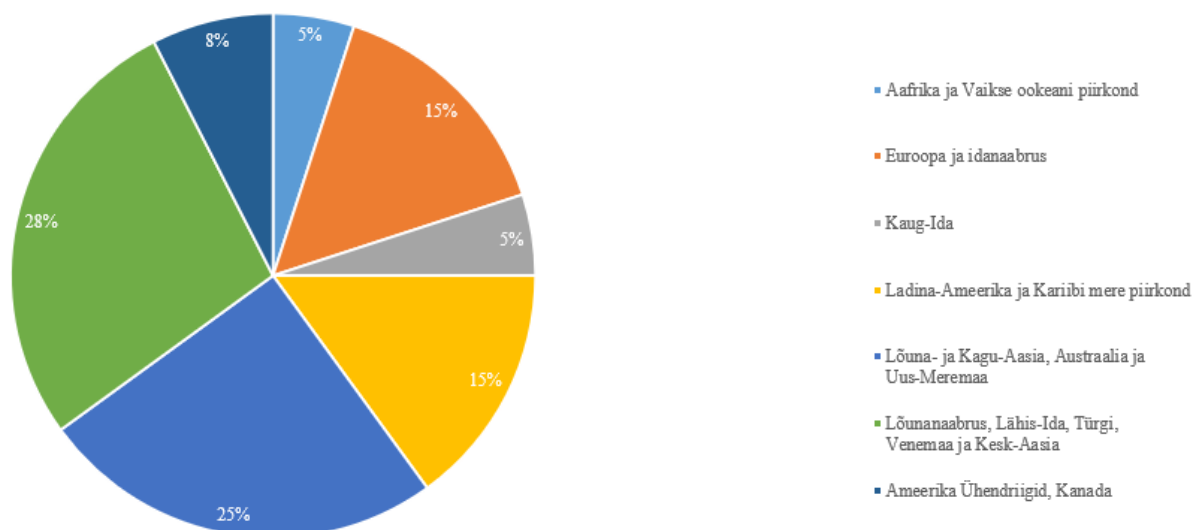
Kaebus. 23. novembril 2023 sai ühtne kontaktpunkt kaebuse **Malaisia** toidualase määruse muudatuse kohta. Muudatusega kehtestati teatavate veinide ja piiritusjookide puhul minimaalne ja maksimaalne lubatud alkoholisisaldus (mahuprotsentides), takistades sellega teatavate ELi veinide ja piiritusjookide importimist riiki.

Võetud meede. Pärast ELi järjepidevat suhtlust Malaisiaga nii kahepoolisel tasandil kui ka WTO tehniliste kaubandustõkete komitees nõustus Malaisia kohandama oma toidualase määruse sätteid likööride ja veini alkoholisisalduse kohta ning ka ajakohastama säilitus- ja värvaineid ning muid tehnilisi aspekte käsitlevaid sätteid. 2025. aasta oktoobris avaldas Malaisia oma ametlikus väljaandes muudatused, millega käsitleti ELi mureküsimusi seoses teatavate alkoholsete jookide (rumm, Sloe gin ja liköörid) suhtes kohaldatavate normidega. Osa muudatustest on veel tegemata ning kahepoolne suhtlus jätkub.

Mõju. Need ajakohastatud normid on ELi eksportijate jaoks soodsad ning tähistavad olulist saavutust turulepääsu parandamisel.

Nagu on näha jooniselt 8, sai ühtne kontaktpunkt 2025. aastal 40 välist kaebust kaubandustõkete kohta 21 partnerriigis. Suurim hulk kaebusi (28 %) oli seotud lõunanaabruse riikide, Lähis-Ida, Türgi, Venemaa ja Kesk-Aasiaga, järgnesid Lõuna- ja Kagu-Aasia, Austraalia ja Uus-Meremaa (27 %).

Joonis 8. 2025. aastal esitatud välised kaebused piirkondade kaupa

Alates ühtse kontaktpunkti loomisest 2020. aastal on see saanud keskmiselt 40 välist kaebust aastas. 2025. aastal puudutas enamik väliskaebusi horisontaalseid meetmeid ja teenuseid (kummagi kohta kuus kaebust) ning põllumajandus- ja kalandussektorit (viis kaebust). Enamik kaebuse esitajatest olid ELi ettevõtjad (18) ja kaubandusliidud (15), järgmisena tulid muud sidusrühmad (neli) ja ELi liikmesriigid (kolm). Komisjon käivitas omal algatusel (*ex officio*) ühe kaebuse menetlemise.

V. Kahe- ja mitmepoolsete vaidluste lahendamine

Kuigi enamik tõketest kaotatakse jätkuvalt tänu kahepoolsele suhtlusele kaubanduspartneriga kahepoolsetes kaubanduskomiteedes või WTO komitees, on mõnel juhul endiselt vaja algetada ametlik vaidluste lahendamise menetlus, mis on kehtestatud kas kahepoolse lepinguga või WTO raames.

Vaidluste lahendamine on endiselt ELi täitmise tagamise alases tegevuses oluline vahend. See on hästi toimiv reeglipõhine viis lahendada vaidlusi, mis pakub kauplejatele, ettevõtjatele ja valitsustele õiguskindlust ja prognoositavust.

2020. aastal löid EL ja teised WTO liikmed WTO apellatsioonikogu töö seiskumisest tingituna **mitmepoolse vahekokkuleppe**. Mitmepoolse vahekokkuleppega tagatakse, et WTO eeskirju saab jõustada WTOs vaidluste lahendamise menetluse teel ning et nendega seotud otsuseid ei saa edasi kaevata n-ö tühjustesse (mittetoimivale apellatsioonikogule). Pärast mitut ühinemist 2025. aastal ja 2026. aasta alguses WTO 14. ministrite konverentsi eel hõlmab mitmepoolne vahekokkulepe²⁸ nüüd 61 liiget WTO 166 liikmest (kui arvestada ELi liikmesriike eraldi), kelle arvele langeb kokku 60 % maailmakaubandusest.

²⁸ Liikmete loetelu on esitatud veebilehel „[Mitmepoolne vahekokkulepe](#)“.

2025. aasta jaanuaris algatas EL **WTOs Hiina vastu vaidluse** standardi rakendamiseks oluliste patentide ülemaailmsete litsentsimistingimuste üle (DS632). Vahekohtumenetlus on praegu pooleli.

2025. aasta juulis algatas EL **ELi ja Alžeeria** assotsieerimislepingu alusel vahekohtumenetluse seoses Alžeeria kaubandus- ja investeerimispiirangutega.

2025. aastal lahendati järgmised vaidlused, mille tulemusena **kaotati kaubandustõkked** partnerriikides.

- 2025. aasta juulis leidis WTO vahekohtunik vaidluses DS611 (Hiina – intellektuaalomandi õiguste kaitse tagamine), et Hiina hagi esitamise keeldude kirjutamata poliitikaga rikuti intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingut. **Selle tulemusena teatas Hiina, et on sellest poliitikast loobunud.** Kuna Hiina hagi esitamise keeldude poliitika ei olnud kirjalikult vormistatud, jätkab Euroopa Komisjon olukorra tähelepanelikku jälgimist. Kõnealune vahekohtuotsus tõhustab Euroopa intellektuaalomandi õiguste kaitset rahvusvahelisel tasandil, tagades, et peamised kaubanduspartnerid, nagu seda on Hiina, täidavad intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu alusel võetud kohustusi. Sellega kaitstakse Euroopa novaatorite õigusi olulistes tehnoloogiavaldkondades, nagu 5G ja traadita side, mis on ELi majanduse jaoks väga tähtsad.
- 2025. aasta oktoobris sai EL vaidluse DS591 (Colombia – Belgiast, Saksamaalt ja Madalmaadest pärit külmutatud friikartulitele kehtestatud dumpinguvastased tollimaksud) nõuete täitmise menetluses võidu. Selle tulemusena tunnistas Colombia 2026. aasta märtsis **WTO eeskirjadega vastuolus olevad tollimaksud kehtetuks.**

2025. aasta novembris lõpetas EL vaidluse DS610 (Hiina – kaubavahetust käsitlevad meetmed), kuna vaidluse peamised eesmärgid olid saavutatud ja **asjaomane kaubandus oli taastunud.**

2025. aasta detsembris sai EL pärast vastumeetmete ulatust käsitlenud vahekohtumenetlust **WTO loa võtta vastumeetmeid** vaidluses DS577 (USA – küpsed oliivid), mis käsitleb Hispaaniast pärit küpsete oliivide suhtes kohaldatavaid USA meetmeid.